

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชลบุรี เขต 2 มีวิธีการดำเนินการวิจัยตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูล
6. วิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษากับประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 2,052 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การสุ่มที่ได้มาจากกลุ่มประชากรในข้อ 1 โดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ประเภทของสถานศึกษา และเทียบจำนวนประชากรกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 322 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2
จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา

ประเภทของสถานศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. ประถมศึกษา	789	124
2. ขยายโอกาสทางการศึกษา	608	95
3. มัธยมศึกษา	655	103
รวมทั้งสิ้น	2,052	322

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check Lists) แสดงสถานภาพของครู และประเภทของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ได้แก่ วุฒิการศึกษาของครู ประสบการณ์ทำงาน และประเภทของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert, 1967) เกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของ แมนซ์ และซิมส์ (Manz & Sims, 1991, p. 33 อ้างถึงใน คุณวุฒิ คนฉลาด, 2540, หน้า 113) ซึ่งประกอบด้วย ภาวะผู้นำ 7 ประการ จำนวน 60 ข้อ คือ 1) การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง จำนวน 8 ข้อ 2) การแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง จำนวน 13 ข้อ 3) การกระตุ้นให้บุคลากร ตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง จำนวน 6 ข้อ 4) การสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก จำนวน 11 ข้อ 5) การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยให้รางวัลและการดำเนินทางสร้างสรรค์ จำนวน 7 ข้อ 6) การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างคณะทำงาน จำนวน 7 ข้อ และ 7) การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง จำนวน 8 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ แบบผู้นำเหนือผู้นำ (Super Leadership) ตามแนวคิดของ แมนซ์ และซิมส์ (Manz & Sims, 1991, p. 33 อ้างถึงใน คุณวุฒิ คนฉลาด, 2540, หน้า 113) ผู้นำเหนือผู้นำ เจมส์ เอ็ม คูซ และเบร์รี พอสเนอร์ (2542, หน้า 31-37) การปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ (ถวิล มาตรฐาน, 2544) เพื่อทำความเข้าใจโครงสร้างด้านเนื้อหาที่จะนำมาสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ จากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบทบาทภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ได้แก่ ผู้บริหาร ครู เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารและประเภทของสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

4. สร้างแบบสอบถามเป็นรายข้อให้ครอบคลุมเนื้อหาตามความมุ่งหมายที่ต้องการ ซึ่งประกอบด้วยภาวะผู้นำ 7 ประการ ได้แก่ 1) การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง 2) การแสดง

เป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง 3) การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง 4) การสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก 5) การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยให้รางวัล และการดำเนินทางสร้างสรรค์ 6) การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างคณาจารย์ และ 7) การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขแล้วเสนอให้คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

5.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม ผู้อำนวยการศูนย์นวัตกรรม การบริหารและผู้นำทางการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

5.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำศูนย์ นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

5.3 นายวนิช พงศ์พัฒน์จิต ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครู ที่ไม่ใช่กลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยใช้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item-Total Correlation) ได้ค่าสหสัมพันธ์ (r) รายข้อของแบบสอบถาม ระหว่าง .56 - .92

7. นำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกแต่ละข้อ ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204 อ้างถึงใน ธัญวิทย์ กล้าพอบ, 2543, หน้า 36) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .99

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) และมีความสมบูรณ์ ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. ขอนหนังสือจากศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือส่งจากศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการ ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยดำเนินการดังนี้

2.1 ใส่ที่ช่องรับเอกสารของแต่ละสถานศึกษา ณ เขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2

2.2 มอบเป็นแบบสอบถามโดยตรงถึงผู้บริหารสถานศึกษา ในโอกาสประชุมที่เขต พื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2

- 2.3 ไปแจกด้วยตนเองที่สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2
3. รวบรวมเก็บแบบสอบถามโดยไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 322 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำไปตรวจสอบ เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้งหมด

การจัดกระทำข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบและคัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ทุกฉบับมาให้คะแนนตามน้ำหนักที่กำหนดไว้ ตามแนวคิดของ เบสต์ และคานท์ (Best & Kahn, 1993, p. 247) ดังนี้
2. นำข้อมูลที่ได้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนักรายข้อบันทึกลงในคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Science for Windows)
3. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาดำเนินการตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไป

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาแยกวิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับประเภทของสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ วุฒิทางการศึกษาของครู และประสบการณ์การทำงานของครู ที่ผู้วิจัยเป็นผู้สำรวจข้อมูล วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของ ลิเคิร์ต (Likert, 1967) โดยเรียงลำดับจากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์สำหรับวัดระดับพฤติกรรมหรือการปฏิบัติภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 ระดับ โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคะแนนเป็นตัวชี้วัด นำมาเทียบกับเกณฑ์โดยกำหนดเกณฑ์และแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง	มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50 หมายถึง	มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2.51 - 3.50 หมายถึง	มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50 หมายถึง	มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.50 หมายถึง	มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Science for Windows) โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัยดังนี้

1. วิเคราะห์จำนวนครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และประเภทของสถานศึกษา สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 สถิติที่ใช้คือ ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของครู สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (t -test)
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของครู สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (t -test)
5. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา สถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)